

retningsliv, hvor der kan vindes meget, men ganske vist ogsaa tabes meget, er man her til Lands saa uhyre ængstelig for. Jeg maa gøre opmærksom paa dette, fordi det er en Ting, vi gamle, der for omtrent en Menneskealder siden have taget Del i disse Forhandlinger, ere saa fortrolige med, men efterhaanden som de yngre Slægter komme frem, er det noget, som bliver lagt til Side; de yngre have glemt alt, hvad der i den Henseende har været kæmpet for, og det drabeligt, ikke alene her til Lands, men i alle andre Lande. Jeg har den Tro, at der paa det politiske Omraade i Virkeligheden ikke findes og ikke skal findes nogen anden Løsning end den, som vokser ud af Folkets egne Kræfter, af Arbejdets Indflydelse paa Rigsdagen — det er det, der skal have Vejen. Og jeg tager ikke i Betænkning til Slutning at sige, at ingen kan være saa blind, at han ikke kan see Sjænen op for, at vi ad denne Vej ere naaede et væsentligt Skridt fremad i Løbet af det sidste Aar, idet man gennem Arbejdet paa Rigsdagen bygger et Grundlag, saa at vi eventuelt maaste ogsaa en Gang kunne sætne det i grundlovmæssige Former. Jeg hilser ethvert Skridt, der peger i den Retning ganske overordentlig velkomment; thi jeg tror, det er det sundeste. Der gives ingen anden Grundlovs garanti end den, der til "hyvende" og "sidst" besæftes i Folkets Sind og Hjerte. Alt det øvrige kan man komme uden om og gøre Hofuspokus med, som man vil. Naar min ærede Sidemand nys sagde, at en kommende Venstreregering kunde — skønt han ganske vist vilde bebrejde den det — benytte Provisoriet, saa maa jeg dertil ganske kort sige, at gør den det, oplyser den at være Venstreregering; det vilde være umuligt, thi Provisoriet eksisterer ikke for nogen Venstremand. Jeg tror, at ligesom denne Tankegang er trængt igennem inden for Venstre, saaledes er den ogsaa i Færd med at trænge igennem inden for Højre, idet Dyringerne deraf blive stærkere og stærkere. Lad saa vore Venner og vore Modstandere beholde deres Mening om dit og dat, lad dem være Republikanere eller Absolutister eller staa paa hvilket som helst politisk Standpunkt, de ville: Naar de kun i Praksis ville undertæste sig de Regler, som ere nødvendige for en rolig Udvikling i vort Land og vort Folk; saa kommer det hele! — Altsaa, jeg vil opfordre Flertallet til at blive i det gode Spor, vi ere i, vise os, hvad det kan udrette praktisk, og har det vist os det, hører Magten det til, og ingen vil i Fremtiden kunne nægte det den. Dette udelukker selvfølgelig ikke, at man rolig kan optage Forhandlinger om det foreliggende Forslag,

men, som sagt, jeg har ikke været i Stand til at tillægge dette en saa bethdelig Vægt og Interesse; at jeg vilde være med til at indbringe det.

Ordføreren for Forslagsstillerne (C. Hage): De Indvendinger, der fra forskellige Sider ere fremkomne mod det forelagte Forslag, have ikke bragt noget væsentlig ubentet eller overraskende. Vi have maattet forudsæ, at der vilde blive øvet nogen Kritik mod Forslaget, og vi have ogsaa kunnet forudsæ, at denne Kritik vilde gaa i modsatte Retninger. Den Opfattelse af Forslaget, som er kommen til Orde fra den højtærede Konseilspræsident og det ærede Medlem for Kjøbenhavns 4de Valgkreds (Scharling), har ikke kunnet være den samme som den, der kom til Orde fra det ærede Medlem for Kjøbenhavns 12te Valgkreds (Wiinblad). Vi have vidst, at der vilde blive rettet den Anke mod Forslaget, at det var for bestemt, at det tog for lidt med, at det var for fordringsløst. Vi vidste ogsaa, at der vilde blive rettet den Anke derimod, at det gaar for vidt, at det stiller for store Krav, at det er alt for fordringsfuldt. Disse modsatte Indvendinger skal jeg til Dels senere komme tilbage til. Men jeg vil her straks slaa fast, at der synes fra alle Sider, maaste med Undtagelse af det ærede Medlem for Kjøbenhavns 12te Valgkreds, at være en Erkendelse, en voksende Erkendelse af, at dette Spørgsmaal maa løses. Ogsaa det ærede Medlem for Møen (Bojsen), som havde mange smukke Ord, og jeg vil for Resten beredvillig erkende ogsaa mange rigtige Ord til Reformpartiet — selv han kom stadig tilbage til, at han ansaa det for rigtigt og vilde hde sin Medvirkning til, at man stræber gennem en forfatningsmæssig Bedtagelse af forebygge en Gentagelse af det, der er sket. Altsaa, der synes for saa vidt at være Enighed om, at dette er Vejen, som vi ere nødsagede til før eller senere at gaa, hvis vi skulle opnaa en varig Fred og Forstaaelse her i Landet. Derimod, den første Betænkning, der kom til Orde mod at rejse Forfatningsspørgsmaalet, var den, om det er betimeligt at gøre det just nu. Saavel den højtærede Konseilspræsident som det ærede Medlem for Kjøbenhavns 4de Valgkreds have citeret Udtalelser af mig fra i Fjor og have ment, at de derefter havde Grund til at andre sig over, at jeg i Aar skulde anse Øjeblikket for mere betimeligt end i Fjor. Jeg vil da gøre opmærksom paa, at det, jeg sagde i Fjor, var, at der havde endnu ikke været fornøden Lejlighed til at drøfte denne Sag, og at det derfor vilde være ønskeligt,